

Рецензії, інформація

УДК 32.019

ВКЛАД ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ НАФТИ І ГАЗУ У ПІДГОТОВКУ КАДРІВ НАФТОГАЗОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ (1994-2001 РР.)

Я. І. Мандрик

*Івано-Франківський національний університет нафти і газу;
76019 м. Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15;
тел. +380 (342) 57-23-90; e-mail: history@nung.edu.ua*

У статті розглянуто історію створення та діяльності Івано-Франківського державного технічного університету нафти і газу, підготовки у ньому кадрів для нафтогазового комплексу України.

Ключові слова: кадри, нафтогазовий комплекс, вищий навчальний заклад.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Нафтогазовий комплекс незалежної Української держави постійно вимагав фахівців із вищою спеціальною освітою. Цю проблему на початку нашої незалежності зобов'язаний був вирішити створений у 1994 р. на базі Івано-Франківського інституту нафти і газу державний технічний університет нафти і газу (ІФДТУНГ)

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема створення та діяльності ІФДТУНГ на сьогоднішній день спеціально не досліджувалась, тому основний масив матеріалу статті побудований на архівних джерелах нашого університету.

Формування цілей статті. Опираючись на архівні матеріали, автор поставив за мету розкрити цю проблему, особливо використовуючи сучасні наукові підходи періоду незалежної Української держави.

Виклад основного матеріалу дослідження. 20 квітня 1994 р. Кабінет Міністрів України приймає постанову № 244, в якій вказано:

1. Прийняти пропозицію Міністерства охорони здоров'я, Міністерства сільського господарства і продовольства, погоджену з відповідними Радами народних депутатів, Міністерством фінансів, Міністерством фінансів про створення:

Івано-Франківського державного технічного університету нафти і газу (ІФДТУНГ) на базі Івано-Франківського інституту нафти і газу.

3 травня 1994 р. виходить наказ ректора університету № 35 про оголошення та виконання наказу Міністерства освіти України від 18.05.1994 р., в якому було оголошено про створення ІФДТУНГ [1].

Так розпочалася діяльність єдиного у незалежній Україні державного технічного університету нафти і газу.

Основні завдання університету були чітко визначені ректором Є.І. Крижанівським: поліпшувати навчально-виховний процес та спрямовувати його до рівня державних стандартів необхідної кваліфікації відповідно до соціальних замовлень; впровадження ступеневої системи підготовки фахівців; пошук нових форм і методів навчання, видів контролю знань студентів, нових технологій навчання; зміцнення навчально-лабораторної бази; підготовка науково-педагогічних кадрів високої кваліфікації [2].

Утворення нашого університету дозволило удосконалити його структуру, створивши відповідні інститути. Так, 18 жовтня 1994 р. наказом ректора № 61 було створено інститут гуманітарної підготовки (ІГП) у складі кафедр гуманітарних наук, філософії та культурології, історії та правознавства, іноземних мов, фізичного виховання і спорту [3].

Вищезазвані кафедри було виведено із-підпорядкування факультету економіки та менеджменту. Створення ІГП відіграло позитивну роль у вдосконаленні викладання гуманітарних дисциплін в університеті, виховання майбутніх спеціалістів нафтогазового комплексу України свідомими громадянами держави.

4 листопад 1994 р. при нашому університеті створено інститут фундаментальної підготовки (ІФП), до складу якого було включено кафедри вищої математики, фізики, хімії, прикладної математики [4].

Особливо важливе значення для вдосконалення системи підготовки кадрів нафтогазового комплексу України мало створення 19 грудня 1994 р. нафтогазового інституту (НГІУ) [5].

До складу НГІУ були включені такі факультети: геологорозвідувальний, газонафтопромисловий, факультет нафтогазопроводів, механічний факультет, факультет економіки та менеджменту.

З 15 грудня 1994 р. у відповідності до наказу Міністерства освіти України № 79 від 23.03.1994 р. «Про затвердження Положення про сприяння у працевлаштуванні випускників державних вищих навчальних і професійних навчально-виховних закладів України» та рішення вченої Ради університету від 7 жовтня 1994 р. було утворено наказом ректора відділ зв'язку з виробництвом і практики та затверджено Положення про цей відділ [6].

Постійно вдосконалювався перелік спеціальностей фахівців кваліфікаційного рівня спеціаліст. У 1994-1995 н. р. згідно наказу Міністерства освіти України та наказом ректора №82 від 22 грудня 1994 р. універ-

ситет здійснював випуск фахівців 19 спеціальностей [7]. Таким чином Івано-Франківський державний технічний університет нафти і газу вперше тримав першість у системі підготовки фахівців нафтогазового комплексу України. Всі ці важливі завдання здійснював потужний науково-педагогічний колектив до складу якого входили 420 осіб (з них – 42 доктори наук та 237 – кандидатів наук, середній вік 48 років), 100 штатних працівників працювали у науково-дослідних інститутах і лабораторіях.

В університеті велику увагу приділяли підготовці та відбору до ВНЗ передової молоді. З цією метою для координації роботи довузівських навчальних підрозділів, створення різноманітних форм підготовки юнаків та дівчат до вступу, в університеті 1994 р. відкрили факультет довузівської підготовки. Працювало підготовче відділення. Діяли підготовчі курси у Полтаві, Краснограді, Прилуках, Охтирці, Дрогобичі, Надвірній.

1994 р. було започатковано навчання студентів з повною оплатою за навчання за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб.

Такі заходи зумовили постійне зростання набору студентів на очну форма навчання, починаючи із 1993 р. (630 осіб), досягнувши щонайбільшого числа у 1995 р. (690 осіб). Кількість студентів, які навчалися на умовах повного відшкодування витрат, зросла за ті роки в 3,5 рази (очна) і в 6 разів заочна форма навчання [9].

Важливе значення для підготовки фахівців нафтогазового комплексу мало рішення ректорату університету утворити в 1994 р. при ВНЗ на базі споріднених технікумів, профтехучилищ, ліцеїв та гімназій навчально-науково-виробничий комплекс [10]. 27 травня 1996 р. при ІФДТУНГ наказом ректора створено Нафтогазовий технологічний центр [11]. За ці роки було створено ряд нових випускових кафедр: у 1995 р. – охорони праці в гірничій та нафтовій промисловості, інформаційно-виміральної техніки [12], у 2000 р. на геологорозвідувальному факультеті створено кафедру теоретичних основ геології [13].

Важливе значення для забезпечення університету своєю друкованою продукцією мало створення 1 червня 1999 р. видавництва «Факел» на базі дільниці оперативної поліграфії, лабораторії комп'ютерної підготовки видань, відділу технічних засобів навчання [14].

Протягом цих років проводилась значна робота по переходу на ступеневу систему навчання. Розпочато навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» з напрямом підготовки «Гірництво».

Із 1997/1998 н.р. на перших курсах всіх спеціальностей впроваджені нові робочі навчальні плани ступеневої фахової підготовки зі всіх напрямів та спеціальностей за освітньо-кваліфікаційними рівнями «бакалавр-спеціаліст». Розширилася мережа місця проходження студентами стажування за кордоном. Проводився обмін майбутніми фахівцями

для проходження практик між нашим університетом та університетом м. Бая-Море (Румунія) [15].

Студенти ІФДТУНГ мали змогу навчатись на 5 нових спеціальностях: «Морські нафтогазові споруди», «Облік та аудит», «Охорона праці в гірському і нафтовому виробництві», «Інформаційно-вимірвальна техніка», «Документознавство та інформаційна діяльність». На базі Івано-Франківського технікуму електронних приладів у складі ІФДТУНГ створено коледж електронних приладів [16].

Підчас навчального процесу студенти університету широко залучались до наукових досліджень. За період 1994-1998 рр. у щорічних наукових конференціях ВНЗ взяли участь 1146 студентів, котрі отримали 395 нагород. У щорічних Всеукраїнських внутрівузівських олімпіадах брали участь 3569 студентів, у міжвузівських – 55. Отримано 55 нагород Міністерства освіти, 30 нагород вихованці нашого ВНЗ отримали на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт. Одного студента нагороджено Дипломом президії НАН України, присуджено премію цієї Академії [17].

В університеті функціонували 19 класів комп'ютерної підготовки. Було розроблено 182 навчальні програми для курсового та дипломного проектування. У автоматизованій системі управління «АСУ-вуз» функціонувало 23 системи АСУ.

Було введено рейтинговий контроль знань студентів, що вплинуло на зменшення числа пропусків занять і позитивно вплинуло на якісні показники підготовки спеціалістів: абсолютна успішність виросла від 67,1% у 1993-1994 н. р. до 71,8% в 1996-1997 н. р., а якість знань відповідно з 30,1 до 30,4 відсотка [18]. Якщо у 1994-1995 рр. на «5» і «4» захистили дипломні проекти 73,4% випускників, то в 1996-1997 н. р. цей показник склав 77,9%. Число випускників, які отримали дипломи із відзнакою виросло із 3,8 до 6%. Зросло число дипломних проектів науково-дослідного характеру [19]. Приділялась увага вдосконаленню навчального процесу. Стали традиційними щорічні університетські науково-методичні конференції: у 1994 р. проведено їх дві, у 1997 р. – уже сім [20, с. 21]. Працював лекторій за участю професорів, докторів наук університету та провідних педагогів інших ВНЗ.

Вдосконалювалася післядипломна освіта. Було отримано ліцензії на перепідготовку, підвищення кваліфікації і навчання. Організовано підготовку операторів з роботи на персональних комп'ютерах. За 1995-1997 рр. підготовлено 179 операторів [21, с. 473].

Важливе значення для підготовки кадрів нафтогазового комплексу України мала підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів нашого університету. У ті роки функціонувала аспірантура за 22 спеціальностями, було відкрито докторантуру із 6 спеціальностей. Працювали спеціалізовані вчені ради для захисту кандидатських і докторських дисертацій (4 спецради з 10 наукових спеціальностей). Було захищено 17 док-

торських та 34 кандидатських дисертації, що важливо, в тому числі 13 докторських дисертацій викладачами нашого університету за нафтогазовим профілем [22].

Наукова робота проводилася з 9 наукових напрямків. В університеті було створено у ті роки два науково-дослідних інститути (нафтогазових технологій; екологічної безпеки та прикладних ресурсів), навчальний науково-виробничий центр «Інтехцентр», навчально-виробничу лабораторію з проблем нафто газовидобутку. Створено орган сертифікації продукції нафтогазового машинобудування, лабораторія із сертифікації паливно-мастильних матеріалів і нафтохімічної продукції. У цей період на достатньому рівні здійснювалося міжнародне співробітництво. Навчалось 47 іноземних громадян. У 1997 р. відбувся перший випуск іноземних студентів. Отримали кваліфікацію гірничого інженера (спеціаліст) 9 студентів. Університет відвідали іноземні делегації та окремі спеціалісти для налагодження контактів у галузі освіти, науки, проходження виробничого стажування. У 1995 р. розроблено проект англomовної підготовки викладачів та студентів університету і отримано грант від Міжнародного фонду «Відродження» для здійснення проекту.

Університет не стояв осторонь зміцнення проблеми обороноздатності України. Уже у ті роки (1994 р.) на військовій кафедрі ІФДТУНГ розпочалася підготовка офіцерів для Збройних сил України.

Таким чином протягом 1994-2001 рр. відбулося становлення нашого ВНЗ як технічного університету, який відіграв провідну роль у підготовці кадрів нафтогазового комплексу України.

Література

1. Архів Івано-Франківського державного технічного університету нафти і газу. Опис 1, од. зб.4, ст.62.
2. Студент Прикарпаття, лютий 1998 р.
3. Архів Івано-Франківського державного технічного університету нафти і газу. Опис 1, од. зб.4, ст.114.
4. Архів Івано-Франківського державного технічного університету нафти і газу. Опис 1, од. зб.4, ст.137.
5. Архів Івано-Франківського державного технічного університету нафти і газу. Опис 1, од. зб.5, ст.150.
6. Архів Івано-Франківського державного технічного університету нафти і газу. Опис 1, од. зб.6, ст.145.
7. Архів Івано-Франківського державного технічного університету нафти і газу. Опис 1, од. зб.5, ст.160-162.
8. Архів Івано-Франківського державного технічного університету нафти і газу. Опис 1, од. зб.6, ст.189.
9. Архів Івано-Франківського державного технічного університету нафти і газу. Опис 1, од. зб.5, ст.174.

10. Архів Івано-Франківського державного технічного університету нафти і газу. Опис 1, од. зб.7, ст.24.
11. Архів Івано-Франківського державного технічного університету нафти і газу. Опис 1, од. зб.7, ст.92.
12. Архів Івано-Франківського державного технічного університету нафти і газу. Опис 1, од. зб.7, ст.86.
13. Архів Івано-Франківського державного технічного університету нафти і газу. Опис 1, од. зб.8, ст.143.
14. Архів Івано-Франківського державного технічного університету нафти і газу. Опис 1, од. зб.8, ст.95.
15. Архів Івано-Франківського державного технічного університету нафти і газу. Опис 1, од. зб.8, ст.146.
16. Архів Івано-Франківського державного технічного університету нафти і газу. Опис 1, од. зб.8, ст.69.
17. Архів Івано-Франківського державного технічного університету нафти і газу. Опис 1, од. зб.8, ст.84.
18. Архів Івано-Франківського державного технічного університету нафти і газу. Опис 1, од. зб.8, ст.142.
19. Архів Івано-Франківського державного технічного університету нафти і газу. Опис 1, од. зб.9, ст.24.
20. Івано-Франківський державний технічний університет нафти і газу. Імена славних сучасників. - К., 2007, 321 с.
21. Нафта і газ Прикарпаття. – Краків-Київ, 2004, 549 с.
22. Архів Івано-Франківського державного технічного університету нафти і газу. Опис 1, од. зб.9, ст.14.

Стаття надійшла до редакційної колегії 12.09.2014 р.

*Рекомендовано до друку докт.іст.наук, професором Сіреджуком П.С.,
докт.іст.наук, професором Красівським О.Я. (Львів)*

CONTRIBUTION OF THE IVANO-FRANKIVS'K STATE TECHNICAL UNIVERSITY OF OIL AND GAS TO THE PERSONNEL TRAINING OF UKRAINE OIL AND GAS COMPLEX (1994-2001)

Y. I. Mandryk

*Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas;
76019, Ivano-Frankivsk, st. Carpatska, 15;
ph. +380 (342) 57-23-90; e-mail: history@nung.edu.ua*

The article deals with the history and different kinds of active ties of the Ivano-Frankivsk State Technical University of Oil and Gas industry, and preparing the personnel of oil and gas industry in Ukraine.

Key words: *personnel, oil and gas sector, higher education institution.*